

Françoise BOSTEELS

Laat in India poppen spreken

In ons land is ze onbekend, maar in India wordt zuster Françoise BOSTEELS uit Aalst herkend op straat. Ze reist de wereld rond met haar handgemaakte poppen die arme en gebroken mensen een stem geven, hun schreeuw naar gerechtigheid en hun hoop op een waardig leven uitbeelden.

‘Met mijn poppen vertel ik Jezus’ verhaal opnieuw’

Ilse VAN HALST

Een vrouw die naar de markt gaat, een meisje dat een mand vlecht met palmladeren, een man die muziek speelt, maar ook een vrouw die afgeranseld wordt, een kind dat in een fabriek werkt. Het zijn voorbeelden van poppen die Françoise BOSTEELS knutselt. Haar inspiratie haalt de 74-jarige zuster in de arme wijken in het zuiden van India, waar ze al meer dan veertig jaar als verpleegster en opvoedster werkt.

–Poppen doen denken aan speelgoed voor kleine meisjes. Spreken ze volwassenen aan?

Een pop heeft een bredere betekenis. Een pop vertroetelen, aankleden en te eten geven, is belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. De speelse verbeelding is een manier om jezelf te leren kennen en te leren zorgen voor een ander. Als kind speelde ik vaak met poppen. Als zestienjarige was ik maandenlang aan bed gekluisterd als gevolg van een ziekte. Met gerei dat mijn mama me gaf, maakte ik poppen over dagelijkse taferelen om de tijd te doden.

–Groeide tijdens uw ziekte het verlangen om zuster te worden?

Neen, maar in die periode kwam ik wel op het spoor van God. In de dialoog met Hem ontdekte ik het geloof als iets persoonlijks. Tot dan wisten de saaie formules en droge kerkelijke leer op school me niet te boeien. Ze hielpen me niet uitgroeien tot een persoon gericht op de ander.

Tijdens mijn opleiding verpleegkunde in Anderlecht kwam ik onder de indruk van de eenvoud en menselijkheid van de zusters van de Franse congregatie *Soeurs du Très Saint Saviour*. Ik leerde er Indiase maatschappelijke assistenten en verpleegsters kennen. Geraakt door de onmetelijke armoede in hun land en geleid door de encycliciek *Populorum progressio* van Paulus VI uit 1967, besloten ze in de dorpen te werken tussen en met de armen. Ik volgde hen, eerst in Tamil Nadu, later in Bangalore. We behandelden ziekten, maar werkten ook preventief aan gezondheidsopvoeding en hygiëne van jongeren en vrouwen en ondersteunden volksbewegingen op het vlak van sociale rechtvaardigheid.

–Achter uw beeldige poppen schuilen vaak harde verhalen. Hoe komt dat?

In het spoor van het evangelie zet Françoise Bosteels zich in voor respect voor het leven en de aarde. © Kristof Ghyselinck

De veelkleurigheid van het alledaagse leven in India inspireerde me om opnieuw poppen te maken met eenvoudig materiaal. Mijn leven tussen de meest behoeftigen, en recentelijk als verantwoordelijke voor de vorming van novices, zette me op het spoor van geweld tegen vrouwen, van armoede, kinderarbeid, het kappen van het regenwoud, religieus fanatisme, de marginalisering van dalits of kastenlozen enzovoorts. Ook dat is mijn India. De poppen zijn een artistieke weg om het onrecht aan te klagen.

„Bewustwording is een eerste stap op weg naar verandering”

In 1996 werd ik uitgenodigd voor een intercontinentale conferentie van bevrijdingstheologen in de Filipijnen over globalisatie, omdat mijn figuren de thema's symboliseerden die daar besproken werden. Of je nu in Azië, Afrika of Latijns-Amerika bent, overal stuit je op dezelfde

situaties van armoede en onrecht, waarop het evangelie één antwoord heeft: een appel voor respect voor het leven en de aarde.

–Bent u een wereldverbeteraar?

Elke pop staat voor een verhaal. Het is meer dan een pop, het wordt een personage. Bij elke pop hoort een gedicht of een tekst, steeds geschreven door iemand anders. Ik geef mijn poppen bewust geen ogen en geen mond, omdat iedereen zich dan met hen kan vereenzelvigen. Net daardoor spreken ze mensen aan. In galerijen openen ze welvarende bezoekers de ogen. In scholen doen ze kinderen nadenken. „Waarom zoekt dat kind eten in de vuilnisbak?” Zo leert het jonge grut dat er amper iets rest voor hun vriendjes als zij drie vierde van de taart opsmullen.

Mijn personages openen ook mensen in armoede en gebroken situaties de ogen. Vooral dat van de geslagen vrouw raakt hen. Na een expositie in Bolivia beseften tal van vrouwen dat zij niet alleen staan met hun problemen. Voor het eerst doorbraken ze de stilte en durfden ze te spreken over hun lijden dat ze jarenlang uit schrik of schaamte verborgen hadden ge-

houden. Ze ontdekten lotgenoten en voelden zich gesterkt. Zo komt een proces op gang dat aan verandering werkt.

–Zijn de poppen een middel tot evangelisatie?

Poppen maken is een manier om mijn geloof te verkennen en te verdiepen. Ik creëerde een reeks personages uit de Bijbel om Jezus' verhaal opnieuw te vertellen. Want wat is het evangelie anders dan een verhaal van sociale rechtvaardigheid, barmhartigheid, respect voor het leven en liefde voor de armen? Die verhalen reiken over godsdiensten heen. Ik ontdekte dat ook hindoes, moslims en sikhs graag horen vertellen over Jezus. Omdat Hij bron van leven is. Omdat Hij ieder die op zijn weg komt te vriend maakt. Omdat Hij de gewonde harten van zoveel mensen geneest. Die verzezen Jezus herinnert ons voortdurend aan Gods bedoeling en verheft zijn stem tegen geweld, onrechtvaardigheid en verdrukking. Zijn uitdagende vraag echoot in onze oren: „Waar is uw zuster? Waar is uw broeder?”